

Streszczenie

Zróżnicowanie przestrzenne kondycji finansowej gmin a rozwój społeczno-gospodarczy obszarów wiejskich w Polsce

Autor: mgr Wojciech Janusz Strzelczyk

Promotor: dr hab. Monika Stanny prof. IRWiR PAN

Promotor pomocniczy: dr Patrycjusz Zarębski

Niniejsza praca wypełnia lukę badawczą występującą w literaturze przedmiotu, która dotyczy połączenia tematyki kondycji finansowej z rozwojem społeczno-gospodarczym oraz uzupełnia współczesne badania o charakterystykę rozkładu przestrzennego poziomu kondycji finansowej wszystkich gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w Polsce.

Przyjęto, że kondycja finansowa gmin oznacza zdolność do zapewnienia ciągłości w zakresie świadczenia usług przez samorządy lokalne, co w sposób bezpośredni przekłada się na realizację ustawowo określonych zadań gminy oraz poprawę warunków życia mieszkańców. Pojęcie zostało zoperacjonalizowano i opisane pięcioma wymiarami, do których zaliczono: wypłacalność budżetową rozumianą jako zdolność gminy do zrównoważenia budżetu, samodzielność finansową w uproszczeniu utożsamianą z możliwością gminy do generowania dochodów z własnych źródeł i swobodnego nimi dysponowania, uzależnienie od transferów i ograniczenie elastyczności budżetowej, które wyjaśnia na ile gmina swoją działalność finansuje środkami pieniężnymi pochodzącymi z budżetu państwa oraz na ile jej dochody i wydatki cechują się sztywnością, wypłacalność w zakresie zobowiązań postrzeganą jako zdolność gminy do regulowania krótko- i długoterminowych zobowiązań, stopień finansowania usług publicznych odnoszący się do możliwości zapewnienia odpowiedniego poziomu świadczonych usług.

W pracy postawiono trzy cele poznawcze. Pierwszy to rozpoznanie przestrzennego zróżnicowania poziomu kondycji finansowej gmin w Polsce. Drugi, wyjaśnienie relacji zachodzących pomiędzy wymiarami kondycji finansowej samorządów gminnych. Trzeci z kolei to określenie powiązań pomiędzy poziomem kondycji finansowej gmin a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich.

Sformułowano również cel aplikacyjny, którym było wypracowanie koncepcji pomiaru kondycji finansowej gmin na bazie dotychczasowego dorobku naukowego w zakresie analizy finansowej jednostek najniższego szczebla administracji samorządowej oraz przy

wykorzystaniu baz danych pozostających w zasobach Regionalnych Izb Obrachunkowych i Głównego Urzędu Statystycznego.

Słowa kluczowe: kondycja finansowa, finanse samorządu lokalnego, gmina, rozwój społeczno-gospodarczy, obszary wiejskie, centrum-peryferie.